

Практичні задачі до теми № 12

“Трансформація кримінального процесу: сучасні тенденції та виклики”

Кейс 1. «Мотивування без відповіді»

Суд розглянув кримінальне провадження та постановив обвинувальний вирок. У мотивувальній частині суд детально виклав докази сторони обвинувачення, але доводи захисту (щодо недопустимості ключового доказу) відхилив короткою фразою: «суд не вбачає підстав для їх врахування».

Запитання:

1. Чи відповідає таке рішення вимогам мотивованості судового рішення?
2. Які стандарти ЄСПЛ застосовуються до обґрунтування судових рішень?
3. Чи є це порушенням права на справедливий суд?
4. Які процесуальні наслідки можливі?

Кейс 2. «Воєнний стан як універсальне виправдання»

Прокурор у період воєнного стану здійснив санкціонування обшуку без звернення до слідчого судді, посилаючись на КПК України. При цьому суд фактично функціонував.

Запитання:

1. Чи є таке посилення достатнім для легітимації дій прокурора?
2. Які умови застосування спеціального режиму за ст. 615 КПК?
3. Чи є порушенням невикористання можливості судового контролю?
4. Які наслідки для допустимості доказів?

Кейс 3. «Цифровий доказ без захисту»

У справі про шахрайство ключовим доказом є переписка з месенджера. Захист заявляє, що не мав доступу до оригінальних даних і не міг перевірити їх автентичність.

Запитання:

1. Які вимоги до допустимості цифрових доказів?
2. Чи порушено принцип змагальності?
3. Як має діяти суд у такій ситуації?
4. Чи може цей доказ бути покладений в основу вироку?

Кейс 4. «Відеоконференція без довіри»

Суд провів розгляд справи у форматі відеоконференції. Обвинувачений заявив, що не мав можливості конфіденційно спілкуватися із захисником і не чув частину засідання через технічні проблеми.

Запитання:

1. Чи можна вважати забезпеченим право на захист?
2. Які вимоги до дистанційного провадження?

3. Чи є підстави для визнання процесу несправедливим?
4. Які наслідки для судового рішення?

Кейс 5. «Розумні строки чи затягування?»

Кримінальне провадження триває 5 років. Суд пояснює це складністю справи та великою кількістю експертиз. Захист заявляє про порушення права на розумний строк.

Запитання:

1. Які критерії оцінки «розумності строків»?
2. Чи достатньо посилення на складність справи?
3. Яка роль поведінки сторін?
4. Які наслідки встановлення порушення?

Кейс 6. «Формальний захист»

Підозрюваному було призначено захисника, однак той фактично не брав участі у процесуальних діях, не подавав клопотань і не ознайомлювався з матеріалами справи.

Запитання:

1. Чи можна вважати право на захист реалізованим?
2. Чим відрізняється формальний і ефективний захист?
3. Які стандарти ЄСПЛ застосовуються?
4. Які наслідки для всього провадження?

Кейс 7. «Швидкість замість справедливості»

Суд обмежив час виступу захисника, мотивуючи це необхідністю оперативного розгляду справи.

Запитання:

1. Чи допустиме таке обмеження?
2. Які критерії пропорційності обмеження прав?
3. Чи є це порушенням принципу змагальності?
4. Як це впливає на справедливість процесу?

Кейс 8. «Автоматизація судового мислення»

Суд частково поклався на висновки програмного забезпечення (аналіз даних), не здійснивши самостійної оцінки.

Запитання:

1. Чи допустиме використання автоматизованих систем у кримінальному процесі?
2. Чи може суд делегувати оцінку доказів?
3. Які ризики цифровізації в цьому контексті?
4. Як це співвідноситься з принципом безпосередності?

Кейс 9. «Формальний доступ до правосуддя»

Особа мала право оскаржити процесуальне рішення, але через відсутність доступу до інтернету та зв'язку фактично не змогла це зробити.

Запитання:

1. Чи можна вважати право на доступ до правосуддя реалізованим?
2. Чим відрізняється формальний і реальний доступ?
3. Які стандарти ЄСПЛ застосовуються?
4. Які наслідки для процесу?

Кейс 10. «Воєнний баланс»

У кримінальному провадженні під час воєнного стану суд допустив обмеження прав обвинуваченого, мотивуючи це інтересами державної безпеки, без конкретного обґрунтування.

Запитання:

1. Чи є воєнний стан достатньою підставою для обмеження прав?
2. Які вимоги до обґрунтування таких обмежень?
3. Як застосовується принцип пропорційності?
4. Які наслідки для законності рішення?